

Јован Дучић

Велика Србија и Србија велика

Када смо изашли из ратова 1912–1918, Србија је била постигла највећи престиж међу народима: три победничка рата, ненадмашне заслуге српске војске, сјајно место српске династије, финансијски кредит без такмаца, најтешња веза са савезницима, најкултурнијим и најбогатијим. Сутрадан после тога, Србија је дала готовину за вересију. Без икакве потребе она је пришла остварењу Југославије у заједници са католичким народима, који никада нису имали са Србима заједничку историју, ни заједничку традицију, ни заједничко законодавство, ни заједничку културу и навике. „Два света!“ На скоро насилан начин, сама је себи Србија везала руке, везујући се за Хрвате, који су дотле ратовали против сваког јединства са Србима, осим језичког, као војска католичког цара, који је у неку руку, одмах после Папе, био главни бранилац и заточеник Свете цркве. Никад Хрвати, ни у здравницама, ни при последњој чаши, нису израдили жељу да српски Београд буде њихова престоница, српски краљ њихов краљ и православна већина да бу-

де већином у њиховој држави. Србијанци, без и најмањег познавања хрватске мале историје, хрватске чудне и компликоване психе, њихове неиздрживе ђуди, непоузданог пријатељства и непријатељства, њихове узнемирене визије о стварностима, њиховог вечито уплашеног става пред животом, Србијанци су до краја држали Хрвате за оно што нису никад били, нити икад желели себе политички за такве представити.

Такозвани „Преврат“ у Загребу, 22. октобра 1918. у Београду био је насиље и моментална солуција, која, уосталом, није престајала да буде из темља потресана свим оним што је из Загреба говорено и писано. „Пунктације“, које је једном потписао и Мачек са Корошецом, нису у Београду узели за озбиљно. Хрватске демонстрације, у хиљаду разних форми, биле су прикриване у српској јавности. Атенгати су ницали и угушивани без довољног знања српског народа. Од 6. јануара 1929. није више било ни једног слободног листа у Београду.

Нико у српству, осим оних горе, није желео да држи Хрвате у заједничкој држави без њиховог пристања. Међутим, они су о својој будућој независној држави све отвореније говорили уколико је Србија своју на зависност све више прегоревала. Свако је подједнако сматрао да је глупо веровати како Срби и Хрвати не могу живети један без другог. Срби су живели без осталих целог века и били срећни и славни, а живели би са истим срећама и несрећама и даље! Чак су новим ратовима били заузели и све земље српске за које никад нису веровали да ће их задобити, а тиме су били ојачани и постали најбогатијим у држави.

Нико од Срба није желео ВЕЛИКУ СРБИЈУ, која би, по дефиницији, заробила стране народе, него СРБИЈУ ВЕЛИКУ, значи државу за трећину мањом него остварену Југославију: Србију од Лике до Улциња без иједног Хрвата у свом јарму, али ну у свом срцу. Победничка Србија је могла једним ударцем мача по географској карти решити у Паризу на конференцији мира овакве своје захтеве. Хрвати, бивши аустријски војници, ратовали су целог века против савезника, и проливали њихову крв, а зато с њима победиоци уопште нису ни имали шта да говре да се Срби нису умешали у корист Хрвата. Шта нам је, дакле, требало то давање готовине за вересију? Ако смо хтели, могли смо „Србији великој“ добити доцније Хрвате и Словенце за савезнике, и за савезну државу, ако би је они уопште икада постигли без нас. Могли смо их иначе препустити Аустрији, да затим с њом плаћају репарације и с њима гладују 10 првих година поратних, а да после дру-

гих десет година даље падну, заједно са Аустријом, под вечни јарам Немачке. – Зар има данас, питамо вас, икакве „идеје“ и икаквог уображеног „братства“ (о којем су, уосталом, говорили само министри у Београду свом лаковерном свету), којим се даје оправдати погрешка што се овако олако давала готовина за вересију: и што смо данас ми први пали под јарам немачки, а, после своје 25-годишње политике експеримената, дошли да нам Хрвати покољу 350.000 нејачи за прва три месеца рата и, најзад, да можда после рата не остане више никога нашег у три или четири српске покрајине где смо дотле били у већини!

Повика на ВЕЛИКУ СРБИЈУ (која би друге заробила) није била повика на СРБИЈУ ВЕЛИКУ, која је безмало била у нашим рукама: Србију са целим Српством у себи. Један Бог, један краљ, један народ! Чак ни Хрвати не би ову одрицали онолико колко Југославију, са њеним камелеонским мењањем боја, бар по њиховом мишљењу. Поред тога Хрвати су после пораза Аустрије, а победе Италије и Србије, били осуђеници на белом хлебу. Србијански министри и режими, који су по правилу најмање познавали историју Хрвата, њину психу и навике, никад нису отишли лично до Загреба да се на месту упознају са приликама и људима. Ишли су само на море и на плаже. Борба међу „браћом“ почела је уосталом, већ сутрадан после уједињења. Сваки додир је био брзо онемогућен. А био би извесно још немогућнији однос да је дошло и до личног додира.... Значи да су већ од почетка сви мостови међу Србима и Хрватима били порушени. На тај начин је др-

жава била одржавана насиљем за Хрвате, а највећом неправдом и штетом за Србе. Била је пре свега спречена природна еволуција и нормални развитак младог и победилачког српског народа. Београд је брзо изменио свој морални изглед, дегенерисао се у осипњак, постао поприштем трговаца „југословенством“, изгубио атракциону силу код осталих Срба, а постао предметом свих погрда и завера од стране

Хрвата. Католичка пропаганда је зидала у њему своје манастире, населила је Језуите у Поенкаревој улици, а милосрдне сестре настанила на Врчару, где је спаљен Свети Сава, док на 20.000 католика није дошло до двадесет свештеника, што значи по један свештеник на хиљаду душа, како није ни у Риму.

(1941)

Српски војници у Првом балканском рату